

דְרָשָׁתִי קַרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א

שיעור מוצ"ש, בית הכנסת פרי מגדים, צפת • השיעור נמסר במוצ"ש פרשת שלח לך, תשפ"ד

עַרְךָ הַמְצוּוֹת תְּלוּי בַּהֶעֱרַכְתָּנוּ

בואו נחשב - מה המצוה הכי חשובה מבין תר"ג המצוות? איזו מצוה היא הגבוהה ביותר? מה השאלה? תלמוד תורה! תלמוד תורה כנגד כלם. אבל תחשבו - האם אפשר ללמוד תורה בלי לשמור שבת? האם אפשר לשמור שבת בלי להניח תפילין? ברור שלא. כל מצוה בפני עצמה היא חשובה. אי אפשר לזלזל באף אחת מהן. כל המצוות הן כמו גוש אחד שלם.

אבל יש מצוה שהיא גדולה יותר מכל המצוות, שהיא מרוקמת ומעלה את כל המצוות בלן.

יש גמרא מפרסמת שכלם מכירים, אבל יש לה המושג שרבים לא מכירים. אני בדקתי את זה בעצמי.

הגמרא במסכת יומא ב"מ מ"ז מספרת: "תנו רבנן, שבעה בנינים היו לה לקמחית וכלם שמשו בכהנה גדולה. אמרו לה חכמים: מפני מה זכית לכך? אמרה להם: מעולם לא ראו קורות ביתי שערות ראשי". עד כאן כלם מכירים, נכון? אבל יש המושג. אמרו לה חכמים: "הרבה עשו כן ולא הועילו".

תחשבו על זה - יש כאן מחלקת בין קמחית לבין החכמים. קמחית אומרת: אם את רוצה בנינים כהנים גדולים, תהיי צנועה. והחכמים אומרים: זה לא מספיק. אז למה בדרך כלל מזכירים רק את דברי קמחית? איפה נעלמו דברי החכמים? זו שאלה ענקית.

למעשה, החכמים באו לחזק את דברי קמחית ולהעמיק אותם. הם מלמדים אותנו שהחשיבות של כל מצוה תלויה בערך שאנחנו נותנים לה. כמה חשובה מצות תלמוד תורה? זה תלוי כמה היא חשובה בעיניך. אם בעיניך היא חשובה מאד, אז היא באמת מעל הכל. אם בעיניך היא שוה רק שקל, אז זה מה שהיא שוה. כל אחד קובע את החשיבות של המצוות עבור עצמו. איך? על ידי הערך שהוא נותן למצוה.

אם בעיניך המצוה חשובה מאד, אז היא באמת הופכת להיות מצוה ענקית. אם אתה לא מחשיב אותה, היא הופכת לכלום. כששאלו את קמחית למה זכתה לבעה בנינים כהנים גדולים, היא ענתה שהיתה מאד צנועה. אבל החכמים אמרו: "הרבה עשו כן ולא הועילו". למה? כי הם לא עשו זאת מתוך הערכה אמיתית לצניעות. הם עשו זאת רק כסגולה להביא ילדים כהנים גדולים. הצניעות עצמה לא היתה חשובה בעיניהם, לא מתוך הערכה אמיתית לצניעות, אלא רק כסגולה להצלחה. וזה ההבדל הגדול.

תראה, זה כמו שאומרים לבן אדם: "אם תלמוד שלוש שעות תורה ביום, תזכה לישועות, לפרנסה, אפילו למפעל הפיס". נו, אז תגידו לי - הוא לומד תורה בשביל התורה או בשביל מפעל הפיס? זה בכלל לא קשור ללמוד תורה! לומד התורה בכלל לא חשוב לו, זה רק אמצעי להגיע למשהו אחר. אה, ככה זה לא עובד.

החכמים, מה הם באו לעשות? הם באו לחזק את קמחית. הם שואלים: "הרבה עשו, אז למה לא הועיל להם? למה?" התשובה היא פשוטה - כי אצלם הצניעות לא היתה באמת חשובה. הם עשו את זה רק בגלל שזו סגולה, יש ענינים. לכן זה לא הועיל. זה כמו שהרבה עשו כמו רבי שמעון ולא הצליחו. למה? כי כשרבי שמעון למד תורה, הוא לא למד אותה בתור סגולה.

אנחנו היום, מה אנחנו עושים? לומדים בשביל סגולות. מישהו אמר היום: אף אחד לא נולד סתם ואף אחד לא מת סתם. מי שנוולד - זה בגלל איזו סגולה, ומי שמת - זה בגלל איזו קפיידא. איך דבר כזה למות? כי הגיע הזמן. זה הדור שלנו. אבל תגידו לי, יש לכם משהו שהמצוה עצמה חשובה לכם? זה מתוק לכם? או שזה רק אמצעי להשיג משהו? ככה זה לא עובד. לכן

ואם הוא לא עונה שוב? תגיד פעם שלישית! מה אכפת לך? כשאתה אומר ליהודי "שבת שלום", אתה מקים מצות גשה מהתורה - "זכור את יום השבת לקדשו". זה אחד מעשרת הדברות! ככה פוסק המשנה ברורה, שכשיהודי אומר "שבת שלום" לחברו, הוא מקים מצות גשה מהתורה.

חשיבות זכוי הרבים

שבת שלום ושבוע טוב. אני רוצה לפתח בדברי הערכה לרב ישורון קובי על כל מה שהוא טורח למען זכוי הרבים. אני יודע ששומעים את השעורים בכמיות אדירות, בכל מיני דרכים. יש גם עלון עכשיו, ואולי עוד מישהו יתחזק בזכות זה. יישר כח גדול באמת.

הפלא יועץ כותב דבר מדהים: "ואם חננו השם דעת וכתב ספר, ואם יועיל לאחד מני אלף בדור מן הדורות - טוב לו שגבא לעולם". שמעיתם? אם יועיל לאחד מני אלף, אפילו רק אחד מתוך אלף אנשים! ולא עכשיו, אלא בדור מן הדורות - טוב לו שגבא לעולם. איזה דבר גדול זה באמת.

השפעת המעשים על האדם

רש"י כותב דבר מענין. הוא שואל למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? ועונה: לפי שרשעים הללו ראו מה שקרה למרים ולא לקחו מוסר.

אבל כלם שואלים: מה המוסר שאפשר ללמוד מזה? תארו לעצמכם שמישהו אומר לכם: "אתה מכיר את השכן שלך השכור? אל תדבר עליו לשון הרע". למה? "כי מישהו דבר לשון הרע על הגב איש חי וסבל מזה". מה זה קשור? זה בו איש חי וזה שכור. איך אפשר להשוות?

מרים דברה על משה רבנו, לכן מגיע לה ענש. אבל המרגלים? הם דברו על האדמה. איך אפשר ללמד מוסר מזה? השאלה הזאת גדולה, וכלם שואלים אותה.

יש הרבה תרוצים לשאלה הזאת, אבל אחד מהם מלמד אותנו מוסר גדול: בכל פעם שאדם מדבר לשון הרע, שנים מפסידים - זה שדברו עליו, וגם המדבר עצמו. למה? כי מי שדבר לשון הרע גרם נזק לאדם אחר, אבל גם הזיק לעצמו. איך? הוא נהיה בן אדם יותר רע. כשאדם מתעסק ברע, הוא עצמו נהיה יותר רע. וזה דבר חמור מאד בעיני בורא עולם.

בורא עולם נתן לנו את המצוות כדי שנהיה יותר משלמים. וזה, בעצם, הענש של מרים. תחשבו על זה - כשמרים דברה על משה רבנו, האם זה באמת הזיק למשה? לא. אז למה השם העניש אותה? הרי היא דברה לשון הרע, אבל בסופו של דבר לא קרה כלום למשה. התשובה היא שהשם העניש אותה על החלק השני - על זה שהיא עצמה נהיתה פחות טובה. היא נהיתה יותר רעה בגלל מה שעשתה.

זה המוסר שאנחנו צריכים ללמד מכאן. נכון שמה שהמרגלים אמרו על הארץ לא באמת הזיק לארץ, אבל בזה שהם דברו לשון רע, הם גרמו לעצמם להיות אנשים יותר רעים. זו היתה התביעה עליהם - עקר הבטיחה במה שדברו לשון הרע היתה במה שהם הפכו את עצמם לאנשים יותר רעים. ובורא עולם מצפה מאתנו להיות אנשים יותר טובים, לא להפך.

לכן יש מצוות שבין אדם למקום, יש מצוות שבין אדם לחברו, וכל המצוות ביחד הן בין אדם לעצמו. כל המצוות נבראו כדי שנהיה בני אדם יותר טובים. זו המטרה.

בספר "שמושה של תורה" מובא ספור על הרב שד, שפעם הלך לבקר את הסבא מסלבודקה, רבי נתן צבי פינקל, שלא הרגיש טוב. זה היה ערב שבת, והרב שד ראה שהרב נתן צבי פינקל מסתפל מהחלון על בחורי הישיבות שיוצאים מבית המדרש לבגנו אחר לאכל סעודת שבת. כשהבחורים עברו, הוא אמר להם "שבת שלום" שוב ושוב.

הרב שד שאל אותו: "מי רואה אותך בכלל? אף אחד לא רואה ולא שומע אותך". הסבא מסלבודקה ענה: "תשמע, כשאומרים לשני 'שבת שלום', שנים מרויחים. זה שברכו אותו מרויח, והמברך מרויח שהוא נהיה בן אדם יותר טוב. אני לא יכול לברך את הבחורים עצמם, אבל את החלק השני, שאני אהיה בן אדם יותר טוב - את זה אני פן יכול לעשות. לכן אני אומר 'שבת שלום' כדי שאני אהיה בן אדם יותר טוב". איזה דבר גדול זה!*

* ומה קורה אם אתה אומר למישהו "שבת שלום" והוא לא עונה? תגיד לו עוד פעם!

הרבה עשו ולא הועילו.

תשמעו, יש גמרא בסוף מסכת מגלה, אתם בטח מכירים אותה. רבי פרנך אומר שם: "כל האוחז ספר תורה ערם, נקבר ערם". ומה זה "ערם"? הגמרא מסבירה - ערם בלא מצוות. בלא אותה מצוה. מיד התוספות שואלים: פשיטא? מה חשבת? ברור שבלי אותה מצוה! אז מה רבי פרנך בא לחדש לנו פה?

אז התוספות מסבירים - תקשיבו טוב: מדבר באדם שלומד תורה ואוחז את ספר התורה בידו. ומה אומרים התוספות? אין לו שכר למוד! אתם קולטים? למה אין לו שכר למוד? הרי הוא לומד, באמת לומד! אז למה? למה אין שכר? כי מה, אתה אוחז ספר תורה בלי מטפחת? מה, אין לך כבוד לספר תורה? אה, אין לך כבוד. אז אין שכר על הלמוד.

מה יוצא מזה? שהשכר על הלמוד לא נקבע לפי כמה זמן אתה לומד. מה שקובע זה עד כמה חשוב לך הלמוד, עד כמה התורה חשובה לך. אם התורה לא חשובה לך, אין שכר בלמוד. כי מה שקובע, זה רק הערך שאיתה נותן ללמוד התורה.

כחה של הכרת הערך

ונכשיו תקשיבו, יש גמרא במסכת כתובות, איזו גמרא מתוקה. אני אומר לכם, אתם מכירים את הגמרא הזאת, אבל יש שם איזה שפיץ קטן שאנשים לא שמים לב אליו. כן, קוראים את זה, אבל לא שמים לב.

תשמעו, אני רוצה לספר לכם על אחד האסונות הגדולים שהיו. בהתחלה זה נראה כמו אסון, אבל בסוף התברר שזה לא. מה קרה? לכלבא שבוע, אתם יודעים מי זה? מיליארדר של העולם! והבת שלו, רחל, הייתה הכי מבקשת בעולם התורה.

יום אחד היא מתקשרת לאבא שלה: "אבא, יש לי שדוך". "מי?" "אתה מכיר את עקיבא?" "עקיבא? בן כמה הוא?" "הוא בן 40". תארו לעצמכם, בן 40, או גרוש או אלמן, פלוס ילד. האבא אומר: "את נורמלית? איזו אשה לוקחת כזה בן אדם?". לא יכול להיות, לא יכול להיות שרחל תתחתן עם רבי עקיבא*.

בקצור, כלבא שבוע נסה לשכנע את רחל אבל לא עוזר, לא עוזר! אבל היא אמרה: "תשמע, הוא צנוע". "מה צנוע? אני מביא לך את השפיצים של כל עולם התורה". "לא, לא, לא. ראייתי שהוא צנוע, יש לו מדות טובות. אני רוצה אותו". לא יכול להיות. זה לא נשמע הגיוני. בת קזאת צעירה מתחתנת עם בן אדם בן 40, שונה תלמידי חכמים? בגיל 40, גרוש או אלמן פלוס ילד? לא יכול להיות.

מה קרה? הם התחתנו. וכלבא שבוע אמר לה: "אם את מתחתנת אתו, שקל לא תראי ממני". ואז היה רעב, איזה רעב. רבי עקיבא לא הסתדר בכלל. יום אחד אליהו הנביא דפק בדלת: "רבי עקיבא, יש לך אולי קש לתת? אשתי ילדה ואין אפלו קש". רבי עקיבא אמר לרחל: "ראית? יש אנשים שאין להם ברוך השם, לנו יש קש לפחות". וכל בקר היה צריך להוציא לה את הקש מהשערות. איזו עניות הייתה. 25 שנה של עניות.

רבי עקיבא הגיע אחרי 12 שנים. שמע מישהו אומר לרחל: "תגידי, את נורמלית? עזב אותך, הלה לכיף שמה, מסתובב". רחל אמרה: "אם היה שומע אותי, עוד 12 שנה". הלה רבי עקיבא, וחרז עם 24,000 תלמידים. גם בגד לא היה לה. אל תחשבו, זו עניות נוראה. 25 שנה של עניות כשאבא שלה מיליארדר של העולם. איזו עניות נוראה.

בקצור, רבי עקיבא הגיע. רחל באה לקבל פניו ובקשה מהשכנה איזה בגד. כלם צעקו לה: "גברת, גברת, זוזי". ואז רבי עקיבא אמר: "הניחו לה, כל מה שאתם רואים פה, הכל זה שלה".

ואז הגיע כלבא שבוע. הוא אמר לרבי עקיבא: "רבי, אני בצער גדול. נדרתי נדר שאני לא נותן לבת שלי, ולא נתתי לה כל הזמן. האם אני יכול להתיר

* רבי עקיבא היה אומר: "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור". מישהו פעם אמר: "מה הבגיה? רד לכביש, תראה בן אדם עם 'פראק' קפץ עליו, תנשף אותו". אבל הוא ענה: "יש הרבה אנשים עם 'פראק' שאינם תלמידי חכמים. תביא לי מישהו שמעידים עליו שהוא תלמיד חכם. לא כל מי שנוף אה לך תלמיד חכם".

את הנדר?". 25 שנה כלבא שבוע בבית שלו מתהפך על המטה, מאד רוצה לתת לבת שלו אבל הוא לא יכול.

רבי עקיבא שאל אותו: "תגידי לי, למה נדרת נדר?" "כי הוא היה עם הארץ גמרו". תקשיבו טוב, זה הלשון של הגמרא בערך: "אם היה יודע הלכה אחת, לא הייתי נודר נדר". מכירים את הגמרא הזאת? מסכת כתובות, מתחילה בדף ס"ב עמוד ב. והמלים האחרונות האלו זה דף ס"ג.

עכשיו, אתם יודעים מי זה רבי עקיבא? הוא היה כל התורה שבעל פה. רבי עקיבא סתימתאה. הגמרא במסכת מגלה קוראת לו ככה. למה סתימתאה? רש"י מפרש שכל התלמידים שלו היו סתומים. גם אני זוכה לזה לפעמים. אל תחשבו, כן, גם אני לפעמים זוכה. כל התלמידים סתומים. גם לזה זוכים.

בקצור, למה כל תלמידי היו סתומים? סתם משנה - רבי מאיר. סתם תוספתא - רב נחמיה. סתם ספרא - רב יהודה. והכל אליבא דרבי עקיבא. כלם אליבא דרבי עקיבא. איזה דבר גדול. אי אפשר לתאר את זה.

תגידי לי, איך כלבא שבוע זכה לחתן כמו רבי עקיבא? אתם יודעים איזו זכות זאת - רבי עקיבא? איך הוא זכה לכהן בן אדם? אתם יודעים למה? כי 25 שנה הוא התהפך על המטה שלו ואמר: "אם החתן שלי היה יודע הלכה אחת, הייתי מעשיר אותו". הלכה אחת! "אם היה יודע הלכה אחת - הייתי נותן לו את הכל". 25 שנה בן אדם לא נרדם בזילה מהצער שיש לו. זה דבר גדול.

מי שיודע להעריך הלכה אחת - הוא זוכה לקבל חתן כמו רבי עקיבא. איזה דבר גדול. יוצא שהעקר פה זה לדעת להעריך. להעריך את התורה, לא רק ללמד. להעריך את המצוות. שהמצוות יהיו חשובות בעיניך. זה שיא המדרגה שבו אדם יכול להגיע. לא קובע מה תלמד או מה תעשה. קובע עד כמה זה חשוב לך המצוה הזאת. עד כמה אתה מוכן להפסיד עליה, כמה אתה מוכן להתאמץ עליה, כמה אתה מוכן לסבל בשבילה. זה מה שקובע את השכר שלך בשמים.

לא להתלונן

תגידי, ואיך רבי עקיבא... זכה להיות רבי עקיבא. אתה יודע, יש לך את חמיק שהוא מיליארדר של העולם. לא אדם פשוט. כלבא שבוע, יש שני פרושים. יש פרוש בראשונים: כלבא שבוע - כל מי שנכנס כמו כלב רעב, נותן לו שפע. יש אומרים גם: מי שהיה נכנס אצלו כמו כלב חצוף, היה צועק, מבקש אכל - נותן לו. ולחתן שלה אתה לא נותן כלום? לבת שלך אתה לא נותן?

ורבי עקיבא מעולם לא התלונן. מי שיודע לא להתלונן, יכול להיות רבי עקיבא. זו אחת המדרגות. מי שיודע לא להתלונן פשיט על מה להתלונן. יש מה, לא חסר על מה להתלונן. והוא יודע לא להתלונן. וואי, איזו מדרגה זו.

כחה של מלה אחת

תשמעו מה פותב הרמב"ן: כל חטא המרגלים, כל מה שהם אמרו - הכל אמת לאמתה. חוץ ממלה אחת שהם אמרו: "אפס כי עז העם". למה "אפס"? אתם מכירים את הרבנים האלו? הוא מתקשר אליך, אומר לך: "הבן שלך, איזה בן, איזה יקר, איזה כשרוני, איזה טוב. אבל... אבל..." יוצא שכל מה שהוא אמר לפני כן זה בשביל ה"אבל". לא, זה לא בשביל הדברים הטובים, אלא זה בשביל ה"אבל". בשביל זה נבראה כל השיחה הזאת.

אז אין לי בעיה שמה שאמרו זה הכל אמת לאמתה. למה "אבל - אפס"? למה "אבל"? אומר הרמב"ן: כל חטא המרגלים היה על המלה הזאת. זה חטא המרגלים. יוצא שעל מלה אחת נהרגו 600,000 בני אדם. 600,000 בני אדם נהרגו על מלה אחת.

אז מלה אחת בתורה מאד מאד יקרה. ככל שנדע להעריך את זה, ליקר את זה, להבין שהעקר שלנו בעבודה שלנו זה לא רק לקיים מצוות, זה לא רק ללמד תורה. לדעת להעריך את התורה. שהמצוה תהיה מאד מאד חשובה לך. שמה אתה מצליח להגיע למדרגות הגבוהות ביותר.

והשם יעזרנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.

מוקדש לרפואה שלימה לאסנרת בת מרים, בתוך שאר כל חולי ישראל ♦ הצלחת המסייעים - בכל מיני דמיטב